

Η Μετοχή [τα βασικά]

Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε με τη **μετοχή** στα αρχαία ελληνικά. Από τη μεριά σου χρειάζεται λίγο προσοχή και μελέτη στο σπίτι. **Τί ξέρουμε, λοιπόν, για τη μετοχή;**

Μετοχή υπάρχει και στα νέα ελληνικά και τη χρησιμοποιούμε πολύ συχνά. Υπάρχουν δύο τύποι μετοχής στα ν.ε. : η **ενεργητική**, που είναι άκλιτη, και έχει την κατάληξη **-οντας** ή **-ώντας** και η **παθητική**, που είναι ένα επίθετο με κατάληξη **-μένος, -μένη, -μένο** π.χ. **διαβάζ-οντας, γελ-ώντας / διαβασ-μένος, διαβασ-μένη, διαβασ-μένο**

Στα αρχαία ελληνικά δε συναντάμε άκλιτο τύπο μετοχής. Όλοι οι τύποι, σ' όλες τις φωνές είναι επίθετα με τρία γένη. Τί είναι, λοιπόν, η μετοχή στα αρχαία ελληνικά;

Η μετοχή είναι ένα ρηματικό επίθετο με τρία γένη και τρεις καταλήξεις (τριγενές και τρικατάληκτο).

Πάρα πολλές λέξεις της νέας ελληνικής είναι τύποι της μετοχής της αρχαίας, που έχουν απομείνει στη γλώσσα μας. πχ Παναγία **Γλυκοφιλούσα**, Παναγία **Βρεφοκρατούσα**, **υποτεινούσα**, **παρών**, **απούσα**, **προπαραλήγουσα**, **λήγουσα**, **φωνήεντα**, **παρόν**, **παρελθόν**, **μέλλον**, **εργαζόμενος**, **ενεστώτας**, **μαθητιώσα** νεολαία.

Ευτυχώς, δεν έχουν όλοι οι χρόνοι μετοχή.
Να θυμάσαι λοιπόν πως μετοχή έχουν ο
Ενεστώτας, ο **Αόριστος** και ο
Παρακείμενος. Για το σχηματισμό και την
κλίση των μετοχών έχουμε ήδη μιλήσει.
Αν δεν θυμάσαι δεξ τη γραμματική σου.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

Ο χαρακτήρας της μετοχής

Η μετοχή είναι ένα **ρηματικό επίθετο**. Τί σημαίνει αυτό; Αυτό σημαίνει ότι έχει ταυτόχρονα και τα χαρακτηριστικά του ρήματος και τα χαρακτηριστικά του επιθέτου.

Η μετοχή είναι και ρήμα, γιατί:

α) έχει **χρόνους** (ενεστώτας > λύων, μέλλοντας > λύσων, αόριστος > λύσας, παρακείμενος > λελυκώς)

β) έχει **διαθέσεις** (ενεργητική: λύων, μέση: λυόμενος, παθητική: λυθείς)

γ) **συντάσσεται** (δηλαδή παίρνει υποκείμενο, αντικείμενο/κατηγορούμενο κ.τ.λ.), π.χ.

- οί μετέχοντες τοῦ πολέμου (**Υποκ. μτχ:** οί **Αντικ. μτχ:** τοῦ πολέμου)

δ) Δεν **προσδιορίζεται** από επίθετο αλλά από **επίρρημα**, π.χ.

- Οί δανειζόμενοι ραδίως

ε) **Συνοδεύεται** από το **δυνητικό ἄν**, για να δηλώσει το δυνατό ή απραγματοποίητο και ισοδυναμεί με δυνητική ευκτική ή δυνητική οριστική, π.χ.

- οἶδα ταῦτα οὐκ ἄν ὄντα ἀληθῆ > οἶδα ὅτι οὐκ ἄν εἶη ἀληθῆ ταῦτα > δηλώνει το δυνατό.
- ἴσμεν Σωκράτη ραδίως ἄν ἀφεθέντα ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ ἐκολάκευεν αὐτούς > ἴσμεν Σωκράτη ραδίως ἄν ἀφείθη ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ ἐκολάκευεν αὐτούς > δηλώνει το μη απραγματοποίητο.

Η μετοχή είναι και επίθετο, γιατί:

- α) έχει τρία γένη: ὁ λύων, ἡ λύουσα, τὸ λύων
- β) χρησιμοποιείται ως επιθετικός προσδιορισμός και κατηγορούμενο, π.χ.
  - Τὰ παρόντα πράγματα > επιθετικός προσδιορισμός
  - Ἦν Περικλέους γνώμη νενικηκυῖα > κατηγορούμενο
- γ) με το άρθρο γίνεται ουσιαστικό, π.χ. ὁ λέγων, οἱ κατέχοντες

Η μετοχή χρησιμοποιείται ως:

- α) επιθετικός προσδιορισμός
- β) κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός
- γ) επιρρηματικός προσδιορισμός

Ανάλογα με τη χρήση της η μετοχή χαρακτηρίζεται ως:

- α) επιθετικός προσδιορισμός > **επιθετική μετοχή**
- β) κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός > **κατηγορηματική μετοχή**
- γ) επιρρηματικός προσδιορισμός > **επιρρηματική μετοχή**

Μέχρι εδώ μιλήσαμε για κάποια πολύ βασικά στοιχεία που πρέπει να ξέρεις για τη μετοχή. Θα μάθεις κι άλλα. Υπομονή!!!